

Filosofi B – valgfag, august 2017

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Faget filosofi beskæftiger sig med filosofiske problemer og filosofisk argumentation. Filosofi behandler spørgsmål, som er grundlæggende for den menneskelige tilværelse og for alle fag og videnskaber. Det er filosofiens væsen, på tværs af de faglige og videnskabelige grænser, at stille stadig dybere spørgsmål og at reflektere kritisk over mulige svar og argumenter. Faget anlægger såvel et systematisk som et idéhistorisk og et aktualiserende perspektiv på sine problemstillinger.

1.2. Formål

Eleverne skal tilegne sig viden om, kundskaber om og kompetencer til at genkende, behandle og diskutere filosofiske problemstillinger og teorier, der har været og er konstituerende for menneskers kulturer. Filosofifaget præsenterer bærende forestillinger og centrale metoder i de grundlæggende menneskelige og videnskabelige tilgange til verden. Faget fremmer således forståelsen af, hvorledes filosofiske menneske- og virkelighedsopfattelser er involveret i humanistiske og samfunds- og naturvidenskabelige fag, og understøtter elevernes udvikling af studiekompetence. Eleverne sættes i stand til at analysere og forholde sig til forskellige former for viden og værdier i det globale videnssamfund. Herigennem skærpes den enkelte elevs evne til selvstændig kritisk argumentation som et tænkende, oplyst og myndigt menneske. Faget medvirker således til udviklingen af demokratisk medborgerskab og elevernes almendannelse.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- genkende, redegøre for og analysere filosofiske problemstillinger, cases og løsningsforslag af klassisk, samfundsmæssig eller hverdagsagtig karakter
- demonstrere overblik over og forholde sig til en udfoldet filosofisk argumentation i én længere tekst (tekstuddrag)
- indgå i en fagligt funderet diskussion om filosofiske positioner og teorier
- behandle og diskutere filosofiske problemstillinger eller cases belyst ved materiale fra nyeste tid (seneste 20 år)
- demonstrere viden og kundskaber om filosofiske problemstillinger og teorier vedrørende fundamentale opfattelser af menneske, samfund, teknologi og natur inden for såvel praktisk som teoretisk filosofi
- demonstrere et kendskab til filosofiske problemers, begrebers og teoriers idéhistoriske og systematiske sammenhæng og udvikling
- redegøre for og vurdere etiske aspekter ved personlige, sociale og videnskabelige problemstillinger
- forstå og anvende filosofiske begreber, distinktioner og definitioner
- udvise kendskab til argumentationsteori og logik
- indgå i en fagligt funderet diskussion om en behandlet filosofisk problemstilling af klassisk eller hverdagsagtig karakter
- skelne mellem forskellige vidensformer og vidensnormer, sådan som de gør sig gældende på tværs af og inden for de forskellige fag og videnskabsområder
- formulere og formidle resultatet af en fordybelse i en filosofisk problemstilling af enten klassisk eller innovativ karakter i forbindelse med et projektarbejde
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kernestoffet er:

- væsentlige problemstillinger og temaer inden for teoretisk og praktisk filosofi, herunder emneområderne erkendelsesteori, metafysik, æstetik, samfundsfilosofi, livsfilosofi og etik.
- human-, samfunds- og naturvidenskabernes videnskabsteori
- grundlæggende filosofiske diskussioner, der knytter sig til forholdene mellem menneske, samfund, teknologi og natur
- centrale filosofiske begreber og positioner

- argumentationsteori og logik
- en elementær filosofi- og idéhistorisk oversigt over væsentlige perioder, herunder antikken, middelalderen, renæssancen, oplysningstid, moderne tid og nyeste tid.

Der skal indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof i filosofi B skal perspektivere og uddybe kernestoffet og i det hele taget udvide den faglige horisont, så eleverne kan leve op til de faglige mål. Den konkrete udmøntning sker under hensyntagen til den placering, faget har i den givne sammenhæng. Der tages endvidere hensyn til målene for den gymnasiale uddannelse, valgfaget indgår i.

2.4 Omfang

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 250-350 sider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Ved at anvende forskellige undervisningsformer tilrettelægges undervisningen på en sådan måde, at eleverne opnår de kompetencer, der er beskrevet under de faglige mål. Der skal anvendes såvel deduktive som induktive undervisningsprincipper. Progressionen skal blandt andet sikres gennem valg af forskellige undervisningsformer og materialer.

Arbejdet baseres hovedsageligt på læsningen af filosofiske primærtekster og sekundærlitteratur. Der læses desuden oversigtslitteratur og arbejdes med andet materiale med filosofisk indhold.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges som minimum fem temaforløb, der tilsammen tilgodeser de faglige mål og de i pkt. 2.2. nævnte filosofiske områder. Under hvert af temaforløbene skal der være eksempler på en tekstnær gennemgang af filosofiske primærtekster.

Temaforløbene skal enten inkludere eller være centrerede omkring problematikker eller cases, der viser filosofifagets anvendelighed.

Mindst ét temaforløb skal beskæftige sig med tekster fra nyeste tid, og mindst ét temaforløb skal have et innovativt sigte, hvor eleverne skal arbejde med virkelighedsnære, aktuelle problemstillinger med faglig relevans.

I løbet af undervisningen læses én længere filosofisk tekst (20-40 sider, afhængig af tekstens karakter).

Der skal desuden i undervisningen være eksempler på en behandling, der tager udgangspunkt i elevernes egen læsning af filosofiske tekster eller andet filosofisk materiale.

Mod slutningen af undervisningen gennemføres et projekt (seks til otte timer af undervisningstiden), hvor eleverne til belysning af ét af de gennemgåede temaforløb skal finde, analysere og diskutere supplerende filosofiske tekster eller andet materiale med filosofisk indhold. Projektets emne, der vælges af eleven under vejledning af læreren, kan være enkeltfagligt eller indgå i fagligt samspil. Arbejdet kan tilrettelægges, så det tager udgangspunkt i udvikling og vurdering af løsningsforslag i forhold til almene, virkelighedsnære og filosofiske problemstillinger.

Arbejdet, der organiseres individuelt eller i grupper (maksimum tre personer), afsluttes med et projekt (tre til fem sider pr. deltager). Elever, der samarbejder i en gruppe, har fælles ansvar for det afleverede projekt.

Det afsluttende projekt er forud for eksamen ikke rettet eller kommenteret af læreren. Hvis der gives årskaracter i faget, skal projektet indgå i fastsættelsen heraf.

3.3. It

It integreres i det omfang, det er nødvendigt og relevant for den faglige progression, og bruges til at undersøge filosofiske problemstillinger, cases og løsningsforslag. Digital formidling og vidensdeling skal indgå som en del af undervisningen.

I forbindelse med undervisningen kan internettet og andre elektroniske medier anvendes, både til informationssøgning og i forbindelse med diskussionsgrupper.

En kritisk tilgang til anvendelsen af it og omgang med viden på internettet skal understøtte elevernes udvikling af den generelle it-kompetence.

3.4. Samspil med andre fag

Ved tilrettelæggelsen af valgfaget filosofi inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af temaerne og belysning af fagets almindelige sider.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Eleven skal undervejs i forløbet mindst én gang i hvert semester bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den opfølgende vejledning skal der gives konkrete anvisninger på, hvordan forbedringerne i det faglige standpunkt kan opnås i forhold til både tilegnelse af viden og kundskaber, samt træning af kompetence til at indgå i filosofiske diskussioner m.m. I vejledningen skal indgå overvejelser om elevens arbejdsindsats, herunder den faglige indsats i projektarbejde, gruppearbejde og ved individuelle elevoplæg.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens projekt, jf. pkt. 3.2, og en opgave med et tema, bilagsmateriale og spørgsmål til det udarbejdede projekt.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne og projekterne sendes til censor forud prøvens afholdelse.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål og den gennemførte undervisning.

En opgaves tema er kendt af eksaminanderne, idet det er identisk med et forløbs tema.

Bilagsmaterialet belyser en filosofisk problemstilling eller case og skal primært bestå af ukendt materiale, men der kan indgå kendte tekster, i fald der er tale om filosofiske primærtetekster.

Der udleveres et til tre spørgsmål til det udarbejdede projekt. Spørgsmålene skal angive hvilke problemstillinger eller perspektiver, der ønskes inddraget i præsentationen.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Opgaverne skal bestå af to til fire tekster med et samlet omfang på to til 3½ normalside a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer tre til fem minutters afspilning til én normalside. Hvis andre typer af materiale indgår i opgaven, omregnes deres omfang baseret på skøn.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af projektet med inddragelse af de udleverede spørgsmål.

Eksaminationen former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator, på baggrund af eksaminandens præsentation af bilagsmaterialerne.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af elevens mundtlige præstation.

Ved prøve, hvor faget indgår i fagligt samspil med andre fag, lægges der vægt på, at eksaminanden kan:

- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.